

Cultural Conceptualization of Body Language in Persian and Russian Proverbs and Idioms

Sanam Kalashi*

Corresponding author, Persian Language Center Instructor, Imam Khomeini International University (RA), Qazvin, Iran.

Email: sanamkalashi@gmail.com

Abstract:

According to linguists, languages that have a common origin and background are in the same group and influence each other, this is inevitable. Persian and Russian languages, as two Slavic languages that have a common background, are not exempt from this rule. Each language has a certain number of terms and proverbs that give it a special flavor. Correctly using proverbs is also an art, it should be used at the right time and place. Because its inappropriate use may be considered teasing, which causes misunderstanding. In this article, in order to understand the culture of the nations of Iran and Russia, the conceptualization of the word "ear" in proverbs will be carried out, and about 43 cases have been examined. Our goal is to explain and get to know more about the cultures so that we can use them to strengthen the relations between the two countries and learn the two languages better. Translation of proverbs and finding equivalence in two languages as a part of language and culture plays a significant role in establishing communication, and ignoring the cultural aspects of the body of words in finding equivalence can reduce the scientific and cultural values of proverbs. Poets also use similes in their poems for a better understanding of mystical, social, and moral issues. At the end of this article, we have given Persian poems that contain Persian proverbs containing the word (ear).

***Cite this article:** Kalashi, Sanam. Cultural Conceptualization of Body Language in Persian and Russian Proverbs and Idioms. *Vol. 13, No. 1 (Tome 27), April 2024, 251-282.*

DOI: 10.30479/jtpsol.2025.21106.1690

Received on: 10/02/2025

Accepted on: 20/05/2025

© The Author(s).

Publisher: Imam Khomeini International University

Introduction

Culture plays a central role in Persian language education for language learners who come from different countries and with different cultures. In order to achieve their goals and meet their daily needs, language learners must communicate with the people of the target language community. In fact, culture is a unique form of expression of people of different nationalities and a bond between people. National cultures are different in some areas and involve problems in interacting with each other. The value of cultural differences lies in the fact that they lead to the enrichment of human intelligence and behavior and respect for cultural traditions. In the modern world, a person interested in intercultural communication and its effectiveness can help with an idea of the world's cultural diversity, which represents the distinctive and characteristic features of a particular culture. The value of national culture is determined according to the importance and demand of cultural and linguistic baggage in fixed language forms, which are preserved in the historical memory of the national soul due to the function of the word. In our memory, it is a container for storing spiritual experience in the path of knowing the truth in the concepts that make up the conceptual field of the image of the world. And in it is accumulated the genetic link of culture and language that receives the fixation of the dictionary. Language, as one of the components of culture, is inextricably linked with the awareness of society's life, and is the most important means of human communication. However, the original culture of the learners may conflict with the culture of the target society and lead to misunderstanding. To overcome this obstacle, language learners must familiarize themselves with the target culture. Considering the relationship between culture and language, referring to the structures and expressions in language and culture, the concept of "culturalization" can be proposed.

Methodology

This research is of a library type and has been conducted and compiled using library resources. Cultural conceptualizations show the worldview of a linguistic community towards phenomena. Examining cultural conceptualizations resolves cultural misunderstandings and facilitates and improves intercultural interactions and communications. The tool of this research is the culture of proverbs and proverbs and rulings and poems of great poets of Iran, which has been analyzed in two languages, Persian and Russian. Translation of proverbs and finding equivalence in two languages as a part of language and culture plays a significant role in establishing communication, and ignoring the cultural aspects of the body of words in finding equivalence can reduce the scientific and cultural values of proverbs. Poets also use similes in their poems to better understand mystical, social, and moral issues. The current research has investigated one of the most frequent culturalizations of the word "gosh" based on the "culturalization analysis model", applied and qualitative. In doing this work, 43 proverbs related to the word "listen" and also the poems in which these proverbs are used have been examined.

Results

Poetry and proverbs are next to each other, and proverbs are closer to poetry and eloquent prose. Poets use proverbs in their poems to convey their words. Perhaps many proverbs have become popular among people from the poems of our dear poets, that is, many famous poems have become proverbs. Some of the proverbs are rhythmic or have syllabic weight, which is the reason for their persistence. Therefore, it is better to use the poems of our great poets in teaching proverbs, so that in addition to eloquence and eloquence, we can also remember our own poets and tell the content and theme that caused it to students. Persian and Russian languages are Indo-European languages that have many linguistic and cultural commonalities. We can use these similarities to improve language learning and relations between the two countries and facilitate language learning. It seems that the cultures found in proverbs and poems are rich and suitable resources for teaching culture to non-Persian language learners. Proverbs have many cultural, social, and educational points that have an outstanding educational aspect for non-Persian speakers. In fact, it is necessary to learn Persian proverbs and include them in educational texts. Learning through the "culture analysis model" helps learners achieve educational goals in various aspects of the Persian language, especially culture. In addition, cultural conceptualization will not only have a significant impact on improving the quality of translation, but also has a significant role in inducing the concepts and ideas of each language. The correct and appropriate use of terms and proverbs gives our speech a unique originality, special expression and illustration and accuracy. In general, it can be said that paying attention to the category of cultural conceptualization leads to a correct understanding of the world of meaning and language and providing appropriate translation. For this reason, the translator must transfer the concepts according to the culture and worldview of the target language. The findings show that language learners may have problems when learning the differences and correspondences of linguistic concepts with their mother tongue, and teachers can facilitate learning by being aware of these differences and correspondences. Because language learners have limited background knowledge, they may have problems in understanding them. But by guiding the basic methodological principles from easy to difficult, from known to unknown, from simple to complex, the initial stages of education can be started. Also, when working on cultural-cognitive units, we can invite learners to compare expressions of other languages with expressions of their mother tongue, which are similar in meaning.

Conclusion

Language, as one of the components of culture, is inextricably linked with the awareness of society's life, and is the most important means of human communication. Understanding culture helps students understand themselves better, immerse themselves in the culture of their people, and master their language, customs, and values. Language, the main carrier of students' culture and vocabulary, can be an indicator of increasing their culture. Using the present research, we found that there is a close relationship between language and culture, and cultural conceptualizations have a significant impact on our understanding of language and cultural-cognitive linguistics. The relationship between language and culture is effective and useful in improving the communicative

and pragmatic level of different cultural groups. Learning a foreign language is always accompanied by understanding national realities such as customs, beliefs and history. Cognitive culture units in the strict sense of the word always indirectly reflect the views of people, social system and ideology of the era. . The present study aims to discuss the meaning of each of these proverbs and how to translate it equally or unequally. Therefore, the translation that is considered to convey the meaning must be in accordance with the culture of the target language. Teaching a language without familiarizing the student with the culture of its people is unthinkable. That is why a linguistic-cultural approach to learning is confirmed in the modern school, where a person is considered as a carrier of national psychology, national personality, national self-awareness.

Conflict of Interest

Has no conflict of interest

Keywords: Proverbs and idioms, ear, culture, Russian language, Persian language.

مفهوم سازی فرهنگی بدن واژه گوش در ضرب المثلها و اصطلاحات زبان فارسی و زبان روسی (پژوهشی)

صنم کلاشی*

نویسنده مسئول، مربی مرکز زبان فارسی، دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)، قزوین، ایران.
رایانامه: sanamkalashi@gmail.com

چکیده

از نظر زبان شناسان، زبان هایی که ریشه و پیشینه مشترک با هم دارند، در یک گروه قرار دارند و بر یکدیگر تأثیر می گذارند؛ این امری اجتناب ناپذیر است. زبان فارسی و روسی نیز به عنوان دو زبان اسلاوی که پیشینه مشترکی دارند، از این قاعده مستثنی نیستند. هر زبانی تعداد معینی اصطلاحات و ضرب المثل دارد که به آن طعم خاصی می دهد. به کاربردن درست ضرب المثل ها نیز یک هنر است. باید آن را در زمان و مکان مناسب به کار برد؛ زیرا کاربرد نامناسب آن ممکن است متلک تلقی شود که باعث ایجاد سوء تفاهم شود. در این مقاله، برای شناخت فرهنگ ملت های ایران و روسیه بر روی مفهوم سازی بدن واژه «گوش» در ضرب المثل ها بررسی های لازم انجام خواهد گرفت که حدود ۴۳ مورد بررسی شده است. هدف ما تبیین و شناخت بیشتر فرهنگ هاست که از آن ها، برای تقویت روابط دو کشور و یادگیری بهتر دو زبان بهره بگیریم. ترجمه ضرب المثل ها و معادل یابی در دو زبان به عنوان بخشی از زبان و فرهنگ، نقش بسزایی در برقراری ارتباطات دارد و نادیده گرفتن جنبه های فرهنگی بدن واژه ها در معادل یابی می تواند موجب کاهش ارزش های علمی و فرهنگی ضرب المثل ها باشد. شاعران نیز برای تفهیم بهتر مطالب عرفانی، اجتماعی، اخلاقی، از مثل ها در اشعار خود بهره می برند. در پایان این مقاله نیز اشعار فارسی و ضرب المثل های زبان فارسی دربرگیرنده واژه «گوش» را آورده ایم.

کلیدواژه ها

ضرب المثلها و اصطلاحات، گوش، فرهنگ، زبان روسی، زبان فارسی.

*استناد: کلاشی، صنم. مفهوم سازی فرهنگی بدن واژه گوش در ضرب المثلها و اصطلاحات زبان فارسی و زبان روسی. سال سیزدهم، شماره اول (پیاپی ۲۷)، بهار و تابستان ۱۴۰۳، ۲۵۱-۲۸۲.

شناسه دیجیتال (DOI): 10.30479/jtpsol.2025.21106.1690

تاریخ پذیرش نهایی مقاله: ۱۴۰۴/۰۲/۳۰

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۱۱/۲۲

ناشر: دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)

۱. مقدمه

زبان و فرهنگ، پیوند نزدیک و ناگسستنی با هم دارند. زبان، ابزار بازتاب دهنده همه ارزش‌های فرهنگی یک زبان معین است و فرایند تسلط بر زبان خارجی، به معنای ورود به یک فرهنگ جدید است. فرهنگ نیز تا حد زیادی از طریق زبان منتقل می‌شود و الگوهای فرهنگی نیز در زبان بازتاب می‌یابد. فرهنگ، پویا است و قادر به خودسازی و خودنوسازی، تولید دائمی اشکال و روش‌های جدید برای برآوردن علایق و نیازهای مردم است. فرهنگ می‌تواند با تغییر شرایط زندگی تطبیق یابد. محتوای مفاهیم که از مصنوعات دوران تغذیه می‌شود، می‌تواند تغییر کند و با افزایش‌های جدیدی از معانی فرهنگی پر شود؛ بنابراین یادگیری نحوه جذب فرهنگ و وفق شدن با آن، بسیار مهم‌تر است. به دلیل ارتباط با زبان‌ها و فرهنگ‌های دیگر جوامع، به طور مداوم در فرهنگ‌ها، تجدید همیشگی وجود دارد. تماس زبانی نیز تفکر زبانی عمیق‌تری را شکل می‌دهد. در واقع، فرهنگ، شکل منحصربه‌فرد بیان مردم از ملیت‌های مختلف و پیوند میان مردم است. فرهنگ‌های ملی در برخی زمینه‌ها متفاوت است و در تعامل با هم مشکلاتی را در برمی‌گیرند. ارزش تفاوت‌های فرهنگی در این واقعیت است که آن‌ها به غنی‌سازی هوش و رفتار انسان و احترام به سنت‌های فرهنگی منجر شوند. در دنیای مدرن، یک فرد علاقه‌مند به ارتباطات بین فرهنگی و اثربخشی آن می‌تواند با ایده‌ای از تنوع فرهنگی جهان که نشان‌دهنده ویژگی‌های متمایز و مشخصه یک فرهنگ خاص است، کمک کند. ارزش فرهنگ ملی، با توجه به اهمیت و تقاضای توشه فرهنگی و زبانی در اشکال زبانی ثابتی تعیین می‌شوند که به دلیل عملکرد کلمه، در حافظه تاریخی روح ملی حفظ می‌شود. در حافظه ما ظرفی است برای ذخیره تجربه معنوی در مسیر شناخت حقیقت، در مفاهیمی که حوزه مفهومی، تصویری از جهان را تشکیل می‌دهند و در آن پیوند ژنتیکی فرهنگ و زبان انباشته شده است که تثبیت فرهنگ لغت را دریافت می‌کند. زبان به عنوان یکی از اجزای فرهنگ، پیوندی ناگسستنی با آگاهی که از زندگی جامعه دارد، مهم ترین وسیله ارتباط انسانی است. درک فرهنگ به دانش‌آموزان کمک می‌کند؛ تا خود را بهتر درک کنند، به فرهنگ مردم خود وارد شوند و در زبان، آیین‌ها و ارزش‌ها مهارت داشته باشند. زبان، حامل اصلی فرهنگ و واژگان دانش‌آموزان می‌تواند به عنوان شاخصی برای افزایش فرهنگ آن‌ها باشد.

۲. چارچوب نظری

مفهوم‌سازی فرهنگی بدن، یکی از محوری‌ترین مباحث درباره انسان‌شناسی، زبان‌شناسی و فرهنگ‌شناسی است. بدن انسان نه تنها به عنوان یک موجودیت بیولوژیک، بلکه به عنوان یک نماد فرهنگی و اجتماعی شکل‌دهنده به زبان و تفکرات انسانی هم شناخته می‌شود. در این خصوص، گوش به عنوان یکی از اعضای بدن، نقش ویژه‌ای در دریافت پیام‌ها و نشانه‌ها دارد و می‌توان آن را در ضرب المثل‌ها و اصطلاحات مختلف به خوبی مشاهده کرد. این مقاله تلاش می‌کند؛ تا ارتباطات فرهنگی و اجتماعی ناشی از این مفاهیم را تحلیل کند. تعدادی از نظریه‌ها در

زمینه مفهوم‌سازی فرهنگی بدن وجود دارد که به درک بهتر این پدیده کمک می‌کند و از جمله این نظریه‌ها، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱.۲. نظریه مفهوم‌سازی فرهنگ

به معنای روش‌های خاصی است که جوامع مختلف برای درک و سازماندهی تجربیات خود از دنیای اطراف به کار می‌برند. در این راستا می‌توان به دیدگاه یودیت گفمن (1947) و رایموند جیسی (2007) اشاره کرد که به بررسی چگونگی شکل‌گیری تصورات فرهنگی درباره بدن و اجزای آن پرداخته‌اند. گفمن در آثار خود، به‌ویژه در کتاب «کنش متقابل چهره به چهره» به نقش اساسی بدن در تعاملات اجتماعی اشاره می‌کند. او معتقد است که بدن ما یک «صفحه نمایش» است که از طریق آن، هویت خود را به دیگران نشان می‌دهیم و پیام‌های اجتماعی را دریافت و ارسال می‌کنیم. گوش به‌عنوان یک عضو حساس و تجزیه و تحلیل‌کننده صداها می‌تواند به نماد شنیدن، پذیرش یا عدم پذیرش اطلاعات تبدیل شود. ماوس (۱۹۷۳) نمادگرایی با مفهوم‌سازی فرهنگی مرتبط است؛ زیرا نمادهای مربوط به بدن مانند گوش، ریشه در فرهنگ و ارزش‌های یک جامعه دارد. به عبارت دیگر، معانی نمادینی که ما به گوش نسبت می‌دهیم، بر اساس درک فرهنگی ما از این عضو شکل می‌گیرد. در این خصوص، گوش نیز به‌عنوان بخشی از بدن، نقش مهمی در دریافت و تفسیر پیام‌های کلامی و غیرکلامی دیگران دارد. به‌عنوان مثال؛ گوش دادن (یا عدم گوش دادن) می‌تواند نشان‌دهنده میزان توجه و احترام ما به طرف مقابل باشد.

۲.۲. نظریه اجتماعی‌سازی بدن

بر این نکته تأکید دارد که بدن انسان به‌عنوان یک کالای فرهنگی در جامعه شکل می‌گیرد و بر اساس تجارب اجتماعی و فرهنگی افراد، تبدیل به یک نماد می‌شود. به‌عنوان مثال؛ در بسیاری از فرهنگ‌ها، ارتباطات اجتماعی با استفاده از زبان بدن؛ از جمله گوش بیان می‌شود. تورنر (۱۹۸۴) معتقد است بدن و گوش به‌عنوان یک کالای فرهنگی، از طریق مکانیزم‌های مختلفی در جامعه شکل می‌گیرد. این مکانیزم‌ها شامل (۱) آموزش؛ رسمی و غیررسمی. افراد یاد می‌گیرند که چگونه از بدن خود استفاده کنند و چه رفتارهایی در جامعه قابل قبول است. (۲) تقلید: افراد از طریق رفتار دیگران به‌ویژه الگوهای فرهنگی تقلید می‌کنند و به این ترتیب، هنجارهای مربوط به بدن را یاد می‌گیرند. (۳) برخورد اجتماعی: واکنش‌های دیگران به رفتار ما؛ مثلاً تشویق یا تنبیه به ما کمک می‌کند، تا بفهمیم که چه رفتارهایی مورد تأیید جامعه است. (۴) نقش زبان: زبان نقش مهمی در جامعه‌پذیری بدن دارد. اصطلاحات و ضرب‌المثل‌های مربوط به گوش، به افراد کمک می‌کنند؛ تا درک خاصی از این عضو

داشته باشند. برای مثال؛ اصطلاح گوش به فرمان بودن، به کودکان یاد می دهد که به بزرگ ترها احترام بگذارند، به آن ها گوش کنند و از آن ها اطاعت کنند.

۳.۲. تحلیل مقایسه ای

در تحلیل مقایسه ای ضرب المثل ها و اصطلاحات زبان فارسی و روسی درباره گوش، نشان دهنده شباهت ها و تفاوت های فرهنگی میان این دو زبان است. به عنوان مثال؛ در هر دو زبان، گوش به عنوان ابزار پذیرش و ارتباط در نظر گرفته می شود؛ اما نوع وابستگی فرهنگی به این عضو متفاوت است. در زبان فارسی، بیشتر بر روی اهمیت گوش دادن و احترام به دیگران تأکید می شود؛ در حالی که در زبان روسی، گوش به عنوان ابزاری برای ارتباط خصوصی و مسئله دار نیز تلقی می شود.

مفهوم سازی گوش در زبان های فارسی و روسی، نمایانگر تأثیر فرهنگ بر روی زبان و اندیشه های اجتماعی است. با بررسی این مفاهیم، می توان به درک عمیق تری از شیوه های ارتباطی و تأثیرات فرهنگی پرداخته و به شکل گیری هویتی لطیف تر در این دو فرهنگ کمک کرد. در نهایت، این مقاله تلاش دارد؛ تا با بهره گیری از نظریات و اصطلاحات مختلف، ابعاد فرهنگی و اجتماعی گوش را در زبان های نامبرده به تصویر بکشد و زمینه ای برای تحقیقات بعدی فراهم آورد. با توجه به این چارچوب های نظری می توان تصور کرد که بررسی عمیق تر واژه گوش در زبان های مختلف، می تواند به غنای ادبیات فارسی و روسی و همچنین فهم بهتر ارتباطات انسانی کمک کند.

۳. پیشینه پژوهش

سادات محمودیان (۱۳۹۳) پایان نامه ای با عنوان اصطلاحات و ضرب المثل های روسی با واژه «دست» در مقایسه با زبان فارسی تهیه کرده است و بیان نمود مطالعه اصطلاحات و ضرب المثل های با نام اعضای بدن، اهمیت ویژه ای دارند و باعث شناخت ویژگی های فرهنگی - ملی و درک عمیق تر آن ها می شود و مهم تر آن که انسان از طریق اعضای بدن خود است که جهان اطرافش را می شناسد و واژه دست، بیشترین بسامد را داراست. او در پژوهش خود، ویژگی ضرب المثل هردو زبان را مورد بررسی قرار داده و آن ها را تحلیل کرده است. در نتیجه تحلیل، آن ها را به ۳ دسته تقسیم کرده است: ۱- خود واژه «دست» به کاررفته ۲ - نام دیگر اعضای بدن در معادل آن در زبان دیگر به کاررفته. ۳- به طور کلی با مفاهیم دیگری بیان شده است. افشار (۱۳۹۳) در پایان نامه اش، با عنوان «اصطلاحات و ضرب المثل های روسی با واژه چشم در مقایسه با زبان فارسی»، به تحلیل و بررسی ضرب المثل های این دو زبان با واژه چشم پرداخته است. کلاشی (۱۴۰۰) در مقاله ای با عنوان مفهوم سازی های فرهنگی بدن واژه چشم در زبان فارسی و روسی، ارتباط بین زبان و فرهنگ را مهم برشمرده و بیان نموده است؛ استفاده از بدن واژه ها برای مفهوم سازی های کنایه ای و عواطف و ویژگی های شخصیتی، ریشه

در اعتقادات سنتی دارند که تا حد زیادی، برساخته‌های فرهنگی هستند. وی مفهوم چشم را در دو زبان بیان نموده و اصطلاحات فارسی و روسی با واژه چشم را عنوان نموده است. در مقاله ایشان، چشم، نماد بینایی و تماشا به عنوان مشاهده واقعیتهای یا قضاوت است. تفاوت مقاله ما با این مقاله، این که علاوه بر دو بدن‌واژه جدا که نمادهای متفاوتی دارند، مقاله ما به بررسی دقیق‌تر و عمیق‌تری پرداخته است؛ در حالی که مقاله دیگر، به نوعی متفاوت از روش‌ها و استراتژی‌ها برای تحلیل مفاهیم پرداخته است. این دو مقاله، به عنوان دو تحقیق مستقل، هر کدام به بررسی جنبه‌های فرهنگی مختلف اعضای بدن پرداخته و جنبه‌های خاص خود و نتایج متفاوتی را به همراه خواهند داشت. زید (۲۰۱۶) و اکبریان (۲۰۱۰) با اشاره به فواید و جایگاه ویژه ضرب‌المثل‌ها در یاددهی زبان انگلیسی، آن‌ها را ابزاری برای یادگیری زبان و افزایش توانش فرهنگی و ارتباطی زبان‌آموزان بیان نموده‌اند. اکبری (۱۳۸۲) معتقد است؛ با گنجاندن مناسب ضرب‌المثل‌ها، متون فارسی مورد استفاده غیرفارسی‌زبانان، می‌توان ذوالفقاری و طباطبایی (۱۳۹۴) کاربرد ضرب‌المثل‌های فارسی را در اشعار و غزلیات بیدل بررسی کرد. آن‌ها بیان نمودند که کمتر غزلی از بیدل هست که مثلی در خود جای نداده باشد. به همین دلیل، به بررسی میزان و چگونگی اثرپذیری بیدل از امثال فارسی پرداختند. طبق پژوهش خود آن‌ها به این نتایج دست یافتند که بیدل به دلایل زیر، از مثل‌ها در غزلیاتش استفاده می‌کرد: ۱- غنی‌سازی و تثبیت ادعاهایش در ذهن مخاطب ۲- ناقص بودن اشعار بیدل بدون ضرب‌المثل، با بررسی از نظر سبک شعری ۳- آشنایی با هندسه ذهنی بیدل، لازمه پی‌بردن به برخی مفاهیم مثل‌هایش ۴- تقلید شعرای زیادی از مثل‌واره‌های بیدل به دلیل پیدایی انقلاب و تغییر ساختار و محتوای شعرها. واعظزاده و یاحقی (۱۳۹۲) پژوهشی مبنی بر ضرب‌المثل‌های فارسی بر پایه امثال و حکم دهخدا در شاهنامه فردوسی، با دو رویکرد (اثر محور)، نقش شاهنامه در شکل‌گیری و شکل‌دهی امثال فارسی (و مثل محور)، با دو شیوه نوعی و موضوعی به بررسی پرداختند. آن‌ها یکی از دلایل توجه عوام به شاهنامه را وجود ضرب‌المثل‌های رایج در بین آن‌ها دانستند. مصراع یا ابیاتی که به عنوان مثل بر سر زبان‌ها افتاده یا مثل‌هایی که حول داستان‌ها، شخصیت و خود واژه شاهنامه شکل گرفته است. با استفاده از این پژوهش، آن‌ها بیان نمودند که از اثر نظر محور نه تنها ابیات شاهنامه که شخصیت‌ها، سراینده و خود واژه شاهنامه نیز در شکل‌گیری امثال فارسی نقش داشتند، از نظر مثل‌محور برخی امثال شاهنامه، جزو گونه‌های زبانی دیگری؛ همچون حکمت، کنایه، باورهای عامیانه محسوب می‌شوند. شاهنامه از نظر طبقه‌بندی موضوعی، بین ۱۰ دسته، ۹ دسته مثال دارد. اسکندری و سعیدی (۱۳۹۶) پژوهشی مبنی بر تأملی در ترجمه ضرب‌المثل‌ها از زبان روسی به فارسی انجام دادند و بیان نمودند که راه‌های ترجمه به‌ویژه ضرب‌المثل‌ها در دو زبان، به شیوه‌های مختلفی انجام می‌شود که باید به چند نکته توجه کرد: (۱) معنا و مفهوم یکسان (۲) استفاده از معادل‌های اتفاقی (۳) استفاده از ترجمه تحت‌اللفظی (۴) استفاده از ترجمه توصیفی (۵) انتقال‌ندادن ویژگی‌های ملی و مذهبی زبان مبدأ به زبان مقصد در ترجمه. بدن انسان به عنوان یک پدیده فرهنگی و اجتماعی دیده می‌شود؛ جایی که زبان

و اصطلاحات به عنوان وسیله ای برای بیان هنجارها و ارزش های فرهنگی عمل می کنند. این امر در نحوه استفاده از قطعات بدن به صورت استعاره، برای انتقال پیام های اجتماعی و فرهنگی به دو زبان فارسی و روسی مشهود است. در مقاله رمیزوف و ایرخن، به طور خاص، به مفهوم سازی فرهنگی کلمات بدن و گوش در ضرب المثل ها و اصطلاحات فارسی و روسی پرداخته نمی شود. با این حال، بدن انسان را به عنوان یک پدیده فرهنگی مورد بحث قرار می دهد و تأکید می کند که ویژگی های فیزیکی و فن های بدن، چگونه با بیان های فرهنگی ارتباط دارند. نقش فعال بدن انسان در زمینه های اجتماعی و فرهنگی را برجسته می کند و نشان می دهد که زبان و استعاره های مربوط به بدن، جدایی ناپذیر در درک شیوه ها و ادراکات فرهنگی هستند (Ремизов & Ирхен, 2018).

۴. ارائه و واکاوی داده ها

۴.۱. الگوی کاری فرهنگ

قبل از هر چیز، اجازه دهید؛ مفهوم کلی علمی فرهنگ را یادآور شویم. به طور کلی پذیرفته شده است، این «دنیای انسان» است که از طریق فعالیت اجتماعی او ایجاد شده است. تاریخ اجتماعی - فرهنگی هر جامعه، به دو مرحله جهانی بازنمایی فرهنگی تقسیم می شود: یکنواختی و سیاسی. مرحله اول؛ یعنی فرهنگ یکنواختی (Homogeneous Culture) مربوط به مواردی است که عناصر فرهنگ به صورت درونی به هم مرتبط هستند. آن ها به طور فعال مورد حمایت یا پذیرش منفعلانه همه اعضای جامعه هستند. فرهنگ یکنواختی آنتروپی پایینی دارد. بخش های آن در طرح های تفاسیر سازمان یافته، سلسله مراتبی ساخته شده اند که سازوکارهای تنظیم، مشروعیت و متعارف سازی به خوبی کار می کنند. این نوع فرهنگ، با حمایت از جهان بینی مسلط و امتیازات آن، جامعه را یکپارچه می کند و آن را به طور کامل بازنمایی می کند. برعکس، فرهنگ چندسبکی یا چندگانه (Poly-stylistic Culture) عاری از وحدت است و بادپای «نظم فرهنگی» است. سبک های باطنی و کثرتی، از اشکال فرهنگی در اینجا غلبه دارد. چنین فرهنگی قادر به ادغام کل جامعه نیست و تظاهر به نمایندگی آن نمی کند. فرهنگ، همیشه سیستمی از بُردارهای چند جهته است که زمینه را فراهم می کند؛ تا تمایز فرهنگی را «همراه ابدی» حرکت آن در زمان تاریخی بدانیم.

۴.۲. زبان فرهنگ شناختی

بنیان گذار زبان شناسی فرهنگی، استاد شریفیان است که معتقدند؛ زبان شناسی فرهنگی، به بررسی تلاقی زبان و فرهنگ و مفهوم سازی های زبانی می پردازد. وی همچنین تأکید زبان شناسی فرهنگی را بر مفهوم سازی زبانی مانند اصطلاحات و ضرب المثل ها و استعارات می داند. حل مسائل مرتبط با آن ها، نظریه مفهوم سازی زبانی را ترویج می کند که به نوبه خود، قدرت توضیحی دانش زبان شناختی را افزایش می دهد؛ بنابراین، آموزش

زبان فرهنگ‌شناختی دانش‌آموزان، به معنای تسلط بر مبانی فرهنگ عامیانه، توانایی تجزیه و تحلیل متون حاوی جنبه‌های زبان‌شناسی فرهنگ‌شناختی و جذب واژگان ارزشی است. مجموعه ابزار تحلیل زبان فرهنگ‌شناختی زبان‌شناسی مدرن، با هدف آشکار کردن معانی مهم فرهنگی، در موجودیت‌های ارزش‌شناختی است. در زبان‌شناسی روسی، زمانی که مشکلات مربوط به ارتباط، تعامل زبان و فرهنگ، به یک موضوع و تقاضا تبدیل شد، زبان‌شناسی رونق پیدا کرد. آموزش زبان روسی، بدون آشنایی دانش‌آموز با فرهنگ مردم غیرقابل تصور است. به همین دلیل است که در مکتب مدرن، یک رویکرد زبان فرهنگ‌شناختی به یادگیری تأیید می‌شود که در آن، فرد به‌عنوان حامل روان‌شناسی ملی، شخصیت ملی و خودآگاهی ملی در نظر گرفته می‌شود.

۳.۴. ضرب‌المثل، آیینۀ فرهنگ ملت‌ها

ضرب‌المثل‌ها، جملات کوتاه و به‌صورت نظم و نثر هستند که گاهی اوقات دارای پند و اندرزهای اخلاقی و اجتماعی بزرگی هستند. با وجود سادگی و کوتاهی لفظ و روانی، شنونده را در افکار عمیقی فرو می‌برد و از گوش به اعماق قلبش نفوذ کرده و هیجاناتی در نفسش به‌وجود می‌آورد. درواقع می‌توان گفت؛ ضرب‌المثل‌ها پند و اندرزهای بزرگ در جملات کوتاه و به‌یادماندنی است که به‌آسانی می‌توان به‌خاطر سپرد. ضرب‌المثل‌ها آیینۀ اندیشه‌ها، تجربیات گذشتگان و فرهنگ ملت‌هاست و دانش و حکمت آن‌ها را به ما منتقل می‌کند. هر ضرب‌المثل را می‌توان به مرور به‌دست‌آمده از اعماق ذهنیت ملی تلقی کرد. از ضرب‌المثل‌ها برای جهان‌بینی و روابط قهرمانان اصلی با جامعه و محیط و دنیای روحی و درونی آن‌ها استفاده می‌کنند و به‌همین دلیل است که ضرب‌المثل‌ها، اثرات فراموش‌نشدنی در قلب مردم برجای می‌گذارند. در هر زبانی، تعداد قابل‌توجهی ضرب‌المثل وجود دارند که در زبان‌های دیگر معادل ندارند؛ چون هر ملتی ویژگی‌های فرهنگی و نژادی خاص خود را دارد. بسیاری از ضرب‌المثل‌ها ممکن است، در طول تاریخ دچار تغییراتی شوند؛ اما بیشتر این تغییرات به‌گونه‌ای نیستند که پیام و چارچوب کلی مثل را تغییر دهند و در واقع ضرب‌المثل‌ها، بخشی از ادبیات شفاهی هستند که بیشتر مواقع پدیدآورنده مشخصی ندارند و سرچشمۀ بسیاری از آن‌ها نیز نامعلوم است. (Sepahi, Balochzai Ishaq, 1993). ضرب‌المثل‌ها به‌عنوان ستون فرهنگ‌ها، همواره مورد توجه شاعران بوده است؛ به‌طوری‌که کاربرد آن‌ها در اشعار، یکی از ویژگی‌های سبکی در تاریخ ادبیات فارسی به‌شمار می‌رود. هرچه پیوند بین ادبیات، زبان و فرهنگ بیشتر می‌شود، کاربرد ضرب‌المثل‌ها نیز در شعرها بیشتر می‌شود. همچنین کاربرد مثل در ادب فارسی، یکی از معیارهای سنجش توانمندی شاعران بوده و آن‌ها علاوه بر بازتاب ضرب‌المثل‌ها در اشعار خود، از ضرب‌المثل‌های تازه‌ای نیز در اشعارشان رونمایی می‌کردند. شاعران و نویسندگان، برای افزایش شیوایی، رسایی و شیرینی کلام خود از ضرب‌المثل‌ها استفاده می‌کنند؛ به‌گونه‌ای که می‌گویند ضرب‌المثل‌ها و اشعار فارسی، همسایۀ دیواره‌دیوار هم هستند.

۴.۴. جامعه آماری و نمونه آماری

جامعه آماری ما شامل دو دسته اصلی از داده‌ها است:

ضرب المثل‌ها و اصطلاحات: این بخش شامل تعدادی ضرب المثل‌ها و اصطلاحات پر کاربرد فارسی و روسی است که واژه «گوش» در آن‌ها به کار رفته است. برای تعریف و انتخاب این موارد، منابع مختلف؛ شامل فرهنگ‌نامه‌ها، امثال و حکم‌های روسی، فارسی، کتاب‌های ادبی و شعر شاعران بزرگ، به عنوان منابعی برای جمع‌آوری داده‌ها مورد استفاده قرار گرفته‌اند. نمونه آماری ما حدود ۴۳ ضرب المثل فارسی و روسی، دارای کلمه «گوش» هستند که از لحاظ معنا و مفهوم، کاربرد یکسانی دارند. این ضرب المثل‌ها به گونه‌ای گزینش شده‌اند که علاوه بر معنا و مفهوم یکسان، بتوانند دیدگاه‌های فرهنگی و کاربردهای زبانی یکسان را به خوبی بازتاب دهند.

اشعار فارسی: برای تحلیل ارتباط بین ضرب المثل‌ها و کاربرد فرهنگی آن‌ها، اشعاری در نظر گرفته شده‌اند که به نحوی از این ضرب المثل‌ها بهره برده‌اند یا با استفاده از آن‌ها، ضرب المثل‌ها بین مردم رواج پیدا کرده‌اند. این اشعار، به‌ویژه از شاعران مشهور زبان فارسی انتخاب شده‌اند که بار معنایی واژه «گوش» را در سبک‌های مختلف ادبی به تصویر می‌کشد. نمونه آماری ما؛ شامل تعداد اشعاری است که توانستیم پیدا کنیم که این ضرب المثل‌ها در آن‌ها به کار رفته است. این اشعار، از شاعرانی انتخاب شده است که به عنوان شناخته‌شده‌ترین و اثرگذارترین شاعران زبان فارسی مطرح هستند.

۴.۵. فرضیه‌های پژوهش

۱. شباهت‌های موجود در ضرب المثل‌های فارسی و روسی، حاکی از تبادلات فرهنگی و زبانی میان دو زبان است.
۲. تحلیل تطبیقی ضرب المثل‌ها و اصطلاحات در زبان فارسی و روسی می‌تواند به شناخت عمیق‌تری از نمادها و معانی فرهنگی در این دو زبان منجر می‌شود
۳. اشعار فارسی که شامل ضرب المثل‌های مرتبط با گوش هستند، نقش مهمی در انتقال معانی فرهنگی مرتبط با این واژه ایفا می‌کنند.

۵. ارائه و واکاوی داده‌ها

۵.۱. مفهوم سازی فرهنگی بدن واژه گوش

بنا به گفته شریفیان (۲۰۱۷) مفهوم سازی‌های فرهنگی، ساختارهای فرهنگی از قبیل؛ مقوله‌ها، استعاره‌ها و طرح‌واره‌هایی هستند که در سطح زبان شناسی فرهنگ شناختی گسترش یافته‌اند. این مفهوم سازی‌ها با استفاده از تعاملات بین یک گروه فرهنگی در ذهن شکل گرفته و این تصویر ذهنی در افراد گروه‌های مختلف به شکل‌های متفاوتی تجسم می‌یابند. در زبان‌های مختلف، افراد بومی آن زبان برای مفهوم سازی‌های کنایه‌ای یا بیان عواطف،

احساسات و تجربیات خود، از بدن‌واژه‌ها به‌عنوان یک منبع انتقال اطلاعات استفاده می‌کنند. اغلب این مفهوم‌سازی‌ها، ریشه در اعتقادات سنتی آن‌ها دارند. ما در این پژوهش، به تحلیل و بررسی مفهوم‌سازی بدن‌واژه گوش در زبان‌های فارسی و روسی خواهیم پرداخت.

برای دیدن سیر چیزها در جهان، نیازی به چشم نیست. با گوش‌هایت نگاه کن (دبلیو .شکسپیر .شاه لیر). گوش، عضو حس شنوایی است و درک صداها را برعهده دارد. گوش، خط ارتباطی اصلی با دنیای خارج است. ما بیشترین اطلاعات را از طریق حس شنوایی به‌دست می‌آوریم؛ تا از طریق حس بینایی. اندام‌های شنوایی حتی در جنین انسان نیز کار می‌کند. بلافاصله پس از تولد نوزادان به‌خوبی می‌شنوند و در هفته‌های اول زندگی‌اش، کودک از قبل صدای مادرش را می‌شناسد. گوش از موهبت‌های ارزشمند الهی است که خدا به‌خاطر شایستگی و مقام والای انسان، به او عطا کرده است. وقتی انسان از گوش به‌درستی استفاده کند، موجبات سعادت و نیک‌بینی او فراهم شده و برعکس، اگر از آن بهره‌وری صحیح نکند، موجب بدبختی‌اش می‌شود (ابوالفضل بهشتی). مهم‌ترین گام در شنود اثربخش، سکوت کردن است؛ یعنی رمز شنود مؤثر، فراگیری و تحمل ساکت بودن است. شنیدن، رویدادی است که به‌عنوان یک فرایند طبیعی برای ما اتفاق می‌افتد؛ اما گوش‌دادن، عمل یا کاری است که ما آگاهانه آن را انجام می‌دهیم. در حالت عامیانه، از گوش به‌عنوان دروازه ورودی قلب زن معرفی می‌کنند و بر این باورند که زنان، از راه گوش عاشق می‌شوند.

چشم‌انت را خوب باز کن و نگاه کن، چهره خود را در تصویری می‌بینی؛ با گوش‌هایت خوب گوش بده، صدای خویش را در همه صداها می‌شنوی (جبران ابراهیم جبران).

واژه «گوش» در لغت‌نامه دهخدا به معنی اذن و آلت شنیدن در انسان و دیگر حیوانات است. گوش‌دادن نیز با مفاهیم استماع و اصفا و شنود بیان می‌شود. در لغت‌نامه دهخدا، گوش‌دادن به معانی شنیدن، تسمع، اصغاء، نیوشیدن، گوش‌فراداشتن هم‌معناست. گوش در روسی با کلمات *ухо, уши* بیان می‌شوند گوش‌کردن نیز با کلمه *слушать* بیان می‌گردد. در فرهنگ عامه، واژه گوش، طیف وسیعی از اصطلاحات و ضرب‌المثل‌ها را به‌وجود آورده و کارکردهای مختلفی؛ مانند کنایه‌ای و استعاره‌ای و رمزی دارد. از آنجا که در فرهنگ عامه، مفاهیم، صراحت بیشتری دارند؛ در نتیجه با مطالعه و بیان بخش کوچکی از اصطلاحات و ضرب‌المثل‌های مربوط به گوش و اشعار دارای این ضرب‌المثل‌ها و اصطلاحات و هم‌چنین ضرب‌المثل‌های معادل در زبان روسی و تأثیر آن را در فرهنگ زبان را بیان می‌کنیم. تحلیل داده‌ها، با استفاده از روش‌های کیفی و تطبیقی انجام خواهد شد که در این راستا، از تحلیل محتوا برای بررسی معانی و مفاهیم فرهنگی مرتبط با واژه «گوش» استفاده می‌شود.

۶. تفسیر داده‌ها

۶.۱. اصطلاحات و ضرب‌المثل‌های معادل در زبان روسی و زبان فارسی، با واژه گوش و اشعار

دارای آن ضرب‌المثل‌ها

اکنون ۴۳ ضرب‌المثلی که در جدول بالا آوردیم را هرکدام جدا توضیح داده و نیز شاعران فارسی‌زبانی که از آن ضرب‌المثل‌ها در شعرهایشان استفاده کرده باشند، آورده شده‌اند.

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۱	منتظر کسی یا خبری بودن	گوش به زنگ/ گوش به در/ گوش به راه	Держать ухо остро \ ушки на макушке.

وقتی منتظر و چشم‌به‌راه و مترصد چیزی هستیم از آن استفاده می‌کنند.

گوش دلم بر در است، تا چه بیاید خبر	چشم امیدم به راه، تا که بیاری پیام (سعدی)
گوشم به راه تا که خبر می‌دهد ز دوست	صاحب خبر بیامد و من بی خبر شدم (سعدی)
تا ز کنارم از جفا، رفته‌ای ای پسر مرا	گوش به در نشانده‌ای، چشم به راه کرده‌ای (آذر بیگدلی)
گوش بر زنگ صدای کودکانم تا چه باشد	کاروان گم کرده را بانگ درای کاروانی (شهریار)
در انتظار یار سفر کرده سال‌هاست	چشمم به راه و گوش به بانگ جرس بماند (فرخی یزدی)

نشست روبه روی آینه، گوش به زنگ کمترین صدای پای اتاق بالایی تا شاید باز شازده خلقش تازه شود (هوشنگ گلشیری)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۲	تا چیزی را ندیدی به آن باور نکن	شنیدن کی بود مانند دیدن	Лучше один раз увидеть, чем сто раз услышать. \ не верь чужим речам, верь своим очам. \ очи ушей вернее.

در قبول واقعیات، قدرت دیدن از شنیدن بیشتر است؛ یعنی شنیدن یک واقعیت از زبان دیگران، با دیدن همان واقعیت، تفاوت زیادی دارد؛ زیرا شنیدن و دیدن یک رویداد یا یک موضوع توسط دو نفر، یکسان برداشت نمی‌شود. در واقع، بی اساس و بی پایه بودن، بیشتر اخبارها به خاطر دهان به دهان گشتن و غرض‌های شخصی آن‌هاست که این ضرب‌المثل به آن اشاره می‌کند

مکن باور سخن‌های شنیده	شنیده کی بود هرگز چو دیده (ناصر خسرو)
میان شنیدن همیشه تهی است	تو دانی که دیدن به از آگهی است (شاهنامه فردوسی)
وی گوش نهادستی و ما دیده به دیدار	از دیده بسی فرق بود تا به شنیده (کمال)
هرچه گوشم بشنود اندازم آنرا پشت گوش	هرچه می‌بینم بچشم خویش باور می‌کنم (صغیر اصفهانی)
دارد از گوش شنیدن چشم دیدن تازه‌تر	فیض بیداری ندانم صبحدم موعود کیست (اسیر شهرتانی)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۳	کسی پشت سرت صحبت می‌کند	زنگ خوردن گوش	Уши горят, про тебя говорят.

برخی بر این باورند که وقتی گوش کسی زنگ بخورد یا وزوز کند یعنی کسی راجبش صحبت می‌کند.

چو ز آهن کنم حلقه در گوش سنگ به زنگه رود گوش سالار زنگ (اسکندرنامه نظامی)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۴	حرف به گوش بقیه می‌رسد	دیوار موش داره موشم گوش داره	И у стен есть уши\ сказал бы словечко, да влок недалечко\ у стен есть уши.\ в стене есть мыши, у мишей уши.\ у сильного всегда бессильный виноват.\ стены имеют уши.

در سخن گفتن باید محتاط بود و هرجا و در هر مکانی و در هر جمعی نباید حرفی را زد؛ چون ممکن است، کسی خبرچینی بکند و آن را بازگو کند و حرف به بقیه برسد. در واقع هر حرفی را نباید زد و باید رازدار بود؛ حتی در خفا.

لب مگشا گر چه در او نوش هاست
به خلوت نیزش از دیوار می‌پوش
کز پس دیوار بسی گوش هاست (مخزن الاسرار نظامی)
که باشد در پس دیوارها گوش (خسرو شیرین نظامی)
تا نباشد در پس دیوار گوش (گلستان سعدی)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۵	بی‌اعتنایی به حرف دیگران	یه گوشش دره یه گوشش دروازه	В одно ухо влетело, в другое вылетело\ у него одно ухо- дверь, другое- ворота.

برای کسانی استفاده می‌شود که مدتی با او صحبت می‌کنی و به ظاهر می‌شنود و تایید هم می‌کنند؛ ولی هرچه شنیده را فراموش می‌کند و به راحتی از آن عبور می‌کنند. کنایه، از افرادی که حرف‌شنو یا حرف نگهدار نیستند و احساس مسئولیت نمی‌کنند.

کند ره بر در دروازه گوش فتد از مقدم او هوش مدهوش (جامی هفت اورنگ)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۶	نشان از بی‌توجهی	کو گوش شنوا	Уши нужны для того, чтобы слушать.

وقتی کسی حرف‌های مهم و ارزشمندی می‌زند؛ ولی تفکر نمی‌کنند و از کنار سخنان سرسری عبور می‌کنند.

تا چند زنی نعره که قانون خدا کو؟ گوش شنوا کو؟
 کو آنکه دهد گوش به عرض فقرا کو؟ گوش شنوا کو؟ (نسیم شمال - اشرف الدین حسینی)
 گوش شنوا نداشت کس، گشتم گنگ فریاد ز بسکه بود کر گردیدم (فرخی یزدی)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۷	با دقت گوش کردن	سراپا گوشم یا گوش دل دادن به کسی	Он весь обратился в слух\ превратиться в слух\ я все внимание\ я весь обратился в слух.

زمانی که مشتاق و آماده شنیدن چیزی هستید که کسی می‌خواهد درباره‌اش حرف بزند.

چه بودی گر سراپا گوش بودی چو گل با صد زبان خاموش بودی (رهی معیری)
 بدیدار و گفتار جا پرورش سراپای من دیده و گوش بود (سعدی)
 یکی جام یاقوت پرمی به چنگ دل و گوش داده به آوای چنگ (فردوسی)
 یکی به سمع رضا گوش دل به سعدی ده که سوز عشق سخنهای دلنواز آرد (سعدی)
 همچو گل امشب رهی از پای تا سر گوش باش تا سراپم قصه‌ای از ماجرای نیم شب (رهی معیری)

کنون ای نیوشنده باهوش باش سراپا در این داستان گوش باش (الهامی کرمانشاهی)
 سراپا گوش می شوم وقتی تکیه می کنی به آرامش در آن هنگام که واژگان به مثال شق‌های صیقل داده شده جاری می‌شوند (فروغ حاجیان)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۸	بی توجهی به کاری و از زیرکار در رفتن	پشت گوش انداختن	Игнорировать вез внимания\ оставлять без внимания.\ Пренебрегать без внимания.\ пропуск мимо ушей.

وقتی کسی به حرف‌های دیگران به ظاهر گوش کند؛ ولی در عمل صحنه را خالی کند یا کارها را به گردن دیگری می‌اندازد و یا انجامش را طول می‌دهد، از این اصطلاح استفاده می‌کنند.

در پی تایید کذبش هر قدر اصرار کرد ما پی انکار آن را پشت گوش انداختیم (عبدالحسین جلالیان)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۹	لجبازی و ناهوشیاری و بی اطلاعی	چشم و گوش بسته	У доброй девки ни ушей, ни глаз.

کسی که ظاهراً چشم و گوش سالمی دارد؛ ولی در واقعیت بی‌اطلاع، لجباز یا ناهوشیار است. در واقع به کسانی می‌گویند که با وجود نصیحت و راهنمایی دیگران، باز خطایشان را تکرار می‌کنند و همچنین برای افرادی که ساده‌لوحانه حرف‌های دیگران را باور می‌کنند نیز به کار می‌برند.

شاهدان بی پرده‌اند و مطربان اندر نوا نشنوی یا خود نمی‌بینی تو با این چشم و گوش (حافظ)
 گوش بر بسته ز پند واعظان و ناصحان هم‌نشین عود و رود و چنگ و مزمز گشته‌ایم (حافظ)
 همه عالم جمال و آواز است چشم و کوراست و گوش کر چکنم (عطار)
 شمارا ز حق بسته شد چشم و گوش بیامد هوس برخرد روی پوش (الهامی کرمانشاهی)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۱۰	با دقت گوش کردن	گوش تیز کردن یا گوش گشادن	Навострить уши\напрягать слух.

وقتی کسی برای بهتر شنیدن سخنی مهم دقت می‌کند.

پس گست هم اشکش تیز گوش که با زور و دل بود و با مغز و هوش (شاهنامه فردوسی)
 چو بشنید کاوس از ایوان خروش بلرزید در خواب و بگشاد گوش
 (داستان سیاوش -نامه باستان)
 با گوش تیز کرده برای بلای سگ داغا باخیب، قولاخلارین شاخلادی (شهریار)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۱۱	توجه نکردن	گوشش بدهکار نیست	Он и ухом не ведет\он не обращает внимания на эти слов.\он не слушает\ все равно, как об стенку горох.\ он ни чему-л не прислушивается. Он ни к чему-л не прислушивается.\ и даже бровью.

وقتی کسی بی خیال است و به خواسته‌های دیگران توجهی نمی‌کند و نسبت به اوضاع و احوال پیرامونش بی تفاوت است.

خسته ای و هیچ کس گوشش بدهکار تو نیست گوش من با توست، بنشین! هرچه می خواهی بگو
(علی مردانی)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۱۲	ملتلف و تغییر نکردن و نفهمیدن فرد	به گوش خر یاسین خواندن	Давать советы человеку, который и ним не прислушивается. لوزینه به گاودادن (یاسین به گوش خر خواندن) Ослу Ясин читает!\ как об стенку горох.\ перед свиньями бисер не мечут.\ Метать бисер перед свиньями.

زمانی که جملات و کلمات پرمعنی را به کسی بگویی تا به راه درست هدایت شود اما نه تنها نمی فهمد بلکه انگار مثل خر قوه عقل ندارد که آن را بفهمد. کنایه از عدم تاثیر نصیحت و پند به افراد جاهل و بچه‌های حرف نشنو

نباید برد اسم از رسم و آیین
چند گویم عماد کاری کن
مگو یاسین بود، در گوش این خلق خر، آوازم
به گوش خر نباید خواند یاسین (ایرج میرزا)
چند خوانم به گوش خر یاسین (ایرج میرزا)
که گر آدم شوند، از اصل این یاسین نمی‌ماند
(میرزاده عشقی)
کی سزد حجت بیهوده سوی جاهل
دوش در میکده ترسا بچه باده فروش
پیش گوساله نشاید که قران خوانی (ناصر خسرو)
گفت از من سخنی دار چو آویزه به گوش (اقبال لاهور)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۱۳	حرف نشنو و بی توجه بودن	از این گوش می‌گیرد از آن گوش در می‌کند	В одно ухо влетает, из другого вылетает.\ в одно ухо принимает, из другого выпускает.

درباره افرادی به کار می‌رود که بدون توجه به پند و اندرز دیگران روی تصمیمات غلط خود پافشاری کرده و کاری دلشان می‌خواهد را انجام می‌دهند و خودرا داناتر فرض می‌کنند، غافل از آنکه بعد دچار ضرر و پشیمانی می‌شوند.

گوش از این گوش، از آن گوش بیرون می‌کند! (امیرزاده عشقی)	گوش آخ ندهد، این ملت بدین‌ها !ور دهد:
به دگر در برون کند هوشش (سنایی)	به یکی در در آورد گوشش
بشنید از این گوش و از آن گوش به در کرد (آخته شیرازی)	گفتم در آن گوش مرا خون به جگر کرد
پند از این گوش پذیرفتم از آن در کردم (شهریار)	اشک از آویزه گوش تو حکایت می‌کرد
ازین گوش و برون کردیم از آن گوش (پروین اعتصامی)	شنیدیم اعتذار نفس مدهوش

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۱۴	به یاد سپردن سخن یا پندی	حلقه در گوش کردن، آویزه گوش کردن	Зарубить на носу\ мотать себе на ус\ наматывать себе на ус.\ Заруби себе на носу.\ Прочно удерживать в памяти.

پند و اندرزی را گوش کردن و همیشه به خاطر سپردن

چو شیرین گوش کرد آن پند چون نوش تا شدم حلقه به گوش در میخانه عشق وین پری پیکران حلقه به گوش خنک آنکه زین تازه می نوش کرد ز من بشنو ای پاک فرزند من	نهاد آن پند را چون حلقه در گوش (نظامی) هردم آید غمی از نو به مبارکبادم (حافظ) شاهدی می‌کنندو جلوه گری (سعدی) وزین گوهر، آویزه‌ی گوش کرد (آذر بیگدلی) به گوش خود آویزه کن پند من (افسر الملوک عاملی)
--	---

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۱۵	تحمیل کردن نزدیکان و متعلقان به طرف متقابل	هر که گوش می‌خواد گوشوارشم باید بخواد	Была бы голова цела. Шапка найдется. سر باشد، کلاه بسیار است. (گوش باشد گوشواره بسیار است)

یعنی وقتی چیزی یا کسی را می‌خواهی ناچار باید متعلقات و اقارب ان را نیز بخواهد و تحمل کند

بده زبان و همه گوش شو در این حضرت این دانه‌های دُر که عروسان چرخ را یک گوهر معنی ز کان حکمت چون پند تو گوشواره کردد در گوش جسم من از عنایتت دوخته سبز جامه‌ای	شتاب کن که پی گوش گوشواره رسید(مولانا) در گوش اندرون شده چون گوشواره‌ها (ادیب الممالک) در گوش، چو فرخنده گوشوار است(پروین اعتصامی) یعنی که ز جان حلقه بگوش تو شدم (ادیب الممالک) گوش من از حکایتت ساخته گوشواره‌ای (ادیب الممالک)
---	---

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۱۶	مجازات یا تادیب و تنبیه کردن	گوش تابى یا گوش پیچاندن یا گوشمالی دادن یا گوش بر مالش نهادن یا گوش کسی را گرفتن بیخ گوش کسی سیلی خواباندن	Дать нагоняй кому-л\ здать перцу\ намылить кому-л голулу. Залепить пощечину.

گوش کسی را برای ادب کردن، تنبیه و مجازات و گوشمالی دادن است. درواقع تنبیه کسی برای یک کارخاصی

سر رشته گشته پنبه غفلت به کار من
گو مشو مغرور اگر چرخش زبهر جاه تو
از بس که گوش تابى استاد خورده‌ام (ملا مفید بلخی)
گوشمالی دیرتر یا سیلی کمتر زدست (جمال الدین عبدالرزاق)

و گر پیچی از امر من رای و هوش
چه از لعل و در گوشت که چون گردون
بپیچاندت چرخ گردنده گوش (اسکندرنامه نظامی)
بمالد گوش نتوانی که گوش خود بجنبانی (امیر علیشیر نوایی)
پی تادیب

سران را گوش بر مالش نهاده
بر آن آتش افکند خود را نخست
عقل اگر خواهی که ناگه در عقيله ت
نفکند
مرا در همسری بالش نهاده (خسرو شیرین)
به آتش کشی باز مالید گوش (اسکندرنامه نظامی)
گوش گیرش، در دبیرستان "الرحمن" درآر! (سنایی)

وگر پیچی از امر من رای و هوش
عمرم همه با صوت نی و چنگ بسر رفت
چرخ گوش تو بپیچاند اگر سر پیچی
بپیچاندنت چرخ گردنده گوش (اسکندرنامه نظامی)
وز سیلی عشق آنهمه از گوش بدر رفت (اهلی شیرازی)
خون چو آلوده شود، پاک به نشتر گردد (پروین اعتصامی)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۱۷	روی سخن در ظاهر با یکی و در باطن با دیگری است	به در میگو دیوار بشنوه	Свекровь кошку бьет, а невестке наветки дает. \ Мать бранит дочь, невестеке урок.

درشرایطی استفاده می‌شود که شما می‌خواهید با کنایه و یا به صورت غیر مستقیم حرفی را به کسی بگویید .

نمی‌دانم دگر باید چه می‌گفتم به در گفتم
تمام آنچه در دل بود بدان امید شاید بشنود دیوار
(کیوان شاهدهاگی)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۱۸	خبردادن از روبه راه شدن وضعیت	گوش شیطان کر	Да не узнает судьба!

زمانی که شخصی کار غیر منتظره‌ای که مردم از او توقع ندارند انجام می‌دهد و از روبه‌را شدن وضعیتی خبر بدهند. این اصطلاح را می‌گویند زیرا عوام معتقدند که شیطان تاب دیدن رفاه انسان را ندارد و وقتی تعریف از وضع مالی و رفاه و امثال آن‌ها بود این اصطلاح را می‌گویند تا اثر بدخواهی شیطان از بین برود.

رقیب دست بسر گشت گوش شیطان کر خدا کند که از این رهگذر گذر نکند (عارف قزوینی)
گوش شیطان کر که بانو هست حسناء ولود همچو من سوداویی چون منع آن حسناکند (ملک الشعرا
بهار)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۱۹	خجالت کشیدن / عصبانی شدن	تا بنا گوش سرخ شدن	Краснеть до корней волос \ краснеть до ушей \ покраснеть до корней волос \ покраснеть до ушей.

تا بنا گوش سرخ شدن کنایه از خجالت کشیدن است زمانیکه فردی زیاد خجالت می‌کشد طوری که گونه هایش قرمز می‌شود این اصطلاح را به کار می‌برند.

این سرخی شفق نیست، خون شقیقه‌ی کیست که می‌چکد به رویت از گوش و از بنا گوش؟
(حسین منزوی)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۲۰	گول خوردن	بوی کباب شنیده، ولی نمی‌داند که خر داغ می‌کند	Не поглядев в святцы, да бух в колокол \ слышал звон, да не знает, где он. \ слышит запах жареного, но не знает, что осла клеймят.

وقتی کسی به امید سود زیاد و طمع، فریب می‌خورد و سود اندکش را هم از دست می‌دهد از این اصطلاح استفاده می‌کنند.

پنبه یکی نهاده بود گوش بر امید سرود یکی چشیده بود داغ بر امید کباب (قطران تبریزی)
گوش داده بود بطمع سرود داغ خورده بود بطمع کباب (قطران تبریزی)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۲۱	نصیحت زیاد شنیدن	گوش از این حرفا پره	Он перестал обращать внимание на эти слова \ он уже привык это слышать.

کنایه از کسی که سرد و گرم روزگار را چشیده و معاشرت‌ها داشته و با این حرف‌ها و سخن‌ها جهت و مسیر خود را تغییر نمی‌دهد.

گواهی دهم کاین سخن‌ها ز اوست تو گویی دو گوشم پر آواز اوست (فردوسی)
پر آواز شد گوش از این آگهی که بی کار شد تخت شاهنشهی (فردوسی)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۲۲	کم شنوا بودن	گوشش سنگینه	Он туговать на ухо

گوشاش سنگینه وقتی کسی کم شنوا باشد از این اصطلاح استفاده می‌کنند.

لحن داوودی به سنگ و که رسید گوش آن سنگین دلانش کم شنید (مولانا)
چو پیش نقش شیرین کوهکن عرض بلا اگر سنگین نبودى گوش او فریادها کردی (وحشی بافقی)
کردی
آذر، این سرسبکان را از ضعف گوش سنگین بود، افغان چکنم (آذر بیگدل)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۲۳	آماده شنیدن امر برای انجام کاری	گوش به فرمان کسی بودن	Ходить на струнке у кого-л.

مطيع و آماده فرمان برداری بودن. افراد نوکر یا چاکر که در حالت عادی و معاشرت‌های روزانه نیز باز نور و چاکرند. اینگونه افراد زندگیشان سامانی و قاعده‌ای ندارند و شایستگی دوستی و اعتماد را ندارند زیرا نان به وقت روز خور هستند.

بندگانیم جان و دل بر کف چشم بر حکم و گوش بر فرمان (هاتف اصفهانی)
منم گوش داده به فرمان تو نگردم بهرسان ز پیمان تو (شاهنامه فردوسی)
زلف در دست صبا گوش به فرمان رقیب اینچنین با همه در ساخته یی یعنی چه
(عبدالحسین جلالیان جلالی)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۲۴	در برابر خطری قرار گرفتن و آسیب ندیدن	از بیخ گوشش گذشت	Все хорошо, что хорошо кончается.

در برابر خطری حتمی جان سالم بدر بردن. مانند تیری که از بغل گوش می‌گذرد و از مرگ نجات پیدا می‌کند.

کرده در بیخ گوشم آماده
لیک رعدی که بیخ گوش بود

چرخ گردون هزار اراده (ملک الشعرای بهار)
بام تا شام در خروش بود (ملک الشعرای بهار)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۲۵	خیلی خوشحال شدن	نیش تا بناگوشش بازه	Расплываться в улыбке.

وقتی کسی از رویدادی یا شنیدن چیزی زیاد خوشحال می‌شود به طوری که لب‌هایش به گوش‌هایش می‌رسد از این اصطلاح استفاده می‌کنند.

بنا گوشش چو دیبای پر از گل
ز عشقش جان دختر گشت مدهوش

طرازی کرده بر دیبا ز سنبل (فخرالدین اسعد گرگانی)
بجوش آمد از آن خط و بنا گوش (خسرونامه عطار)

بر بناگوش چو صبحش زلف همچون شام
گوئیا کافور دارد زیر مشک چین نهان (ابن یمین)

من

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۲۶	بی اعتنا به نصایح دیگران	گوش اگر گوش تو و ناله اگر ناله ماست /انجه البته به جایی نرسد فریاد است /اسب نقاره‌چی است، گوشش پر است	В одно ухо влетело, в другое вылетело.

اشاره به بی توجهی کارگذار یا ظالم به سخن و خواسته زیر دست و مظلوم دارد. وقتی کاگذاری یا حتی معشوقی از آه و ناله یا مرگ غاشق ککش هم نگزد این اصطلاح را استفاده می‌کنند.

تیغ به خفیه می‌خورم آه نهفته می‌کنم
هنوز ناله نی‌ام تا رسم به گوش کسی

گوش کجا که بشنود ناله زار خامشان (سعدی)
به صد تلاش نفس آه نارسا شده‌ام (بیدل دهلوی)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۲۷	همه کس از عهده کاری که نیاز به تخصص دارد، بر نیایند	شغالی که مرغ می‌گیره بیخ گوشش زرده	У шакала, который таскает кур, за ушами желто.\ муку красть-убелиться

این مثل را به طنز زمانی به کار می‌برند که شخصی، کاری مشکل و راه ناشناخته‌ای را بدون شناخت و مشورت دیگران شروع کرده و ادعای زیادی هم دارد ولی ناموفق است و شکست می‌خورد.

بر سماع راست هر کس چیز نیست
زرد گوش و لثیم و دون پرور

طعمه هر مرغکی انجیر نیست (مولانا)
بخس پوش و خسیس و سفله نواز (ادیب الممالک)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۲۸	عملی غیر ممکن	اگر پشت گوشت را دیدی فلان کس را خواهی دید	Когда увидишь свой затылок.\ не видать тебе как своих ушей.

کنایه از محروم ماندن از دسترسی به چیزی، عدم توفیق در کاری است. آنچه که تو بدان امید داشتی، رسیدن به آن برای تو خواب و خیال است و در انتظار تو نتیجه‌ای نیست.

رو بگو آن را که خواهد سود بردن از دروغ
پشت گوشت را اگر دیدی ببینی سود آن (اخگر)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۲۹	ظاهر را میبینی ولی باطن را نمی‌فهمی (کنایه از چیزی که بی مصرف و به کار نیامدنی است)	گوش خر بفروش دیگر گوش خر	Продной ослишые уши и купи себе другие.

گوش خر یعنی گوش جسمانی که در ظاهر و از حد علوم نقلی و ظاهری فراتر نمی‌رود. این اصطلاح زمانی به کار گرفته می‌شود که فرد مانند گوش جسمانی فقط به محسوسات توجه کند و سخنان اسرار آمیز حقیقت را درک نکند.

گوش خر بفروش و دیگر گوش خر
کاین سخن را در نیابد گوش خر (مثنوی مولانا)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۳۰	برای بدست آوردن چیزی، چیز دیگر را از دست دادن	نایافته دم دو گوش گم کرد	Не нашел хвоста, оба уха потерял.

وقتی کسی برای بدست آوردن چیزی که از دست داده، چیز دیگری نیز از دست بدهد این مثل را درباره‌اش به کار می‌برند.

بیچاره خر آرزوی دم کرد
نایافته دم دو گوش گم کرد

کلاغی تک کبک در گوش کرد
کرد(مثنوی ایرج میرزا)

تک خویشتن را فراموش
کرد(نظامی)

و گر به من ندهد گوش هوش خواهد دید
عنقریب دو گوشش جریمه دم شد
(ادیب الممالک)

کوزه بودش آب می‌نامد بدست
آبرا چون یافت خود کوزه شکست
(جلال الدین رومی)

چو برکنده شد گوش خر از بنه
جهید همچو آتش ز آتش زنه
(حضرت ادیب)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۳۱	اگر چیزی عزیز است متعلقات آن نیز عزیز است	گوشواره عزیز است گوش عزیزتر	Серьги дороги, но уши дороже.

این مثل بیشتر در رابطه با مهمانان خانوادگی و برای عزت و احترام استفاده می‌شود برای نمونه زن و شوهر مانند گوش و گوشواره است زیرا از گوشواره به گوش نزدیکتر نداریم.

اگرچه گوشوارت نغز و زیباست از آن زیباتر است و نغزتر گوش (ظهیر)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۳۲	وقتی کسی را به گناه دیگری بگیرند	خر خرابی می‌رساند گوش گاو را می‌برند	Осел безобразничает, корове уши отрезают. \ на волка помолвка, а виноваты пастухи.

اگر کسی را به گناه دیگری بگیرند و یا به عبارتی برای کسانی را که در کار خود بازمانده‌اند و ناموفق شده‌اند و به هر صورتی می‌خواهند دیگران را مقصر جلوه دهند این ضرب‌المثل را به کار می‌گیرند.

خر خرابی می‌رساند از چشم گاو می‌بینند
گرچه رندی و خرابی گنه ماست ولی
و گر به من ندهد گوش هوش خواهد دید
عاشقی گفت که تو بنه بر آن می‌داری (حافظ)

گنه کرد در بلخ آهنگری
که عنقریب دو گوشش جریمه دم شد (ادیب ممالک)
به ششتر زدند گردن مسگری (سعدی)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۳۳	زیاد گوش کن و جز در زمان مصلحت سخن نگو	خدا یک زبان داده دو گوش یکی بگو دو بشنو	Бог дал человеку один язык, но два уха,- говори один раз, а слушай два. \ держи уши пошире, а рот-поуже. \ на то и два уха, чтобы больше слушать \ слушай больше, говори меньше.

یعنی دو برابر آن که سخن بگویی گوش کن و سخن دیگران را قطع نکن و جز زمانی که از تو چیزی می‌پرسند سخن بگو. درواقع خداوند در ابتدای آفرینش دو گوش داده تا جز در مصلحت خود سخن نگویی و قبل از سخن گفتن خوب گوش کنی. کنایه از افرادی که وراج و پرحرف هستند و خودشان نیز نمی‌دانند چه می‌گویند و حرف‌هایشان تکراری و بی منطق است. هم چنین وسط کلام سخنان خود را فراموش می‌کنند.

گوش تو دو داند و زبان تو یکی	یعنی که دو بشنو و یکی بیش مگوی (حافظ)
مرا دو دیده به راه و دو گوش بر پیغام	تو مستریح و به افسوس می‌رود ایام (سعدی)
گوش تو دو دادند و زبان تو یکی	هر گه که دو بشنوی یکی بیش مگوی (اوحالدین کرمانی)
دادند دو گوش و یک زیانت ز آغاز	یعنی که دو بشنو و یکی بیش مگوی
تو را یک زبان داده است و دو گوش	که دو بشنو و گو یک از روی هوش (بلند اقبال)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۳۴	فریب ظاهر دیگران را خوردن (تا چیزی را از نزدیک ندیدی به خوب بودن آن اعتماد نکن)	آواز دهل شنیدن از دور خوش است	Славны бубны за горами. Влижняя-ворона, дальняя-соколена.

آواز دهل همان داشته‌های پوچ دیگران است که ما تنها فریب تعریف و تمجیدهای اطرافیان از آن را می‌خوریم ولی نزدیکتر که می‌شویم، چیز با ارزشی را نمی‌بینیم.

این نقد بگیر و دست از آن نسیه بدار	کاواز دهل شنیدن از دور خوش است (رباعی خیام)
چو با تک دهل هولم از دور بود	بغیبت درم عیب مستور بود (سعدی)
باشد از دور خوش بگوش مجاز	از من آواز از دهل آواز (سنائی)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۳۵	اتمام حجت ، انجام وظیفه	از ما گفتن و از شما شنیدن / از ما گفتن و از شما نشنیدن	Вольному воля, спасенному рай.

آنجا را که لازم و وظیفه باشد و بگویی دیگر مهم نیست طرف بشنود یا نشود و آن کار را انجام دهد یا ندهد زیرا تو وظیفه‌ات را انجام داده‌ای.

حافظ وظیفه تو دعا گفتن است و بس	در بند آن مباش که نشنیدی یا شنیدی (حافظ)
از او جفتک زدن از من تپیدن	از او پر گفتن از ما کم شنیدن (ایرج میرزا)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۳۶	اشاره به پاک و معصوم بودن بچه‌ها	حرف راست را از دهان بچه بشنو / حرف راست را باید از بچه شنید	Временем и дурак правду скажет.\ устами младенца глаголет истина.

بچه‌ها چون توجه به خوبی و بدی چیزی ندارند و فطرتی پاک و دست نخورده دارند هرچه دیده باشند را بازگو می‌کنند و دروغ و ریا را نمی‌شناسند.

پیرها غالباً حرف باشند از ره راست منحرف باشند بچه حرف نشنو ساده به قبول دروغ آماده (ایرج میرزا)

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۳۷	با گوش دادن می‌توان چیزهای زیادی یادگرفت و باسواد شد.	با سواد کسی نیست که می‌داند چگونه بخواند، کسی است که می‌تواند خوب گوش دهد	Грамотный это не тот, кто умеет читать, а тот, кто умеет хорошо слушать

زمانی تزاری به روستاییات قول داده است تا همه را با سواد کند و پیرزنی جلویش را می‌گیرد تا از او سوالی بپرسد اما تزار عصبانی می‌شود و می‌گوید وقت ندارد. که پیرزن این مثل را استفاده می‌کند و می‌گوید تو خودت آدم بی‌سوادی هستی چون بلد نیستی گوش کنی و چیزی یاد بگیری.

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۳۸	بیهوده صحبت کردن	گوش کسی را از چرندیات پر کردن	Надуть в уши огарку.

وقتی کسی چیزهای بیهوده می‌گوید طوری که وقت تلف می‌شود از این ضرب‌المثل استفاده می‌کنند.

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۳۸	آنچه را که دیدی به آن باور نکن	به گوش‌های خود نیز اعتماد نداشتن	Не верить своим ушам.

زمانی که چیزی را ندیده‌ای هرچیزی درباره آن گفتند نباید باور کنیم چون چیزی دقیق تر از دیده‌های ما نیست.

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۴۰	تهدید و ضرب و جرح یا دچار سانحه شدن: طوری که بزرگترین عضو بدن، گوشش باشد.	تیکه بزرگ گوشه	Он был разорван в клочки\ самый большой кусок, что остался от нево, его ухо.

کنایه از تهدید و ضرب و جرح و دچار سانحه شدن، به طوری که بزرگترین عضو گوش باشد.

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۴۱	یعنی تنها مرد بودن مهم نیست بلکه مردانگی مهم است	گوش باشد گوشواره بسیار است	Были бы уши, а серег много.

کسی که نسبت به درخواست‌ها و نصایح دیگران بی‌توجه و بی‌اعتناست و یا عمداً نمی‌خواهد آن را بشنود و قبول کند. در نتیجه با زور و داد و فریاد هم نمی‌توانند به او بفهمانند.

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۴۲	یعنی با صرفه جویی می‌توان سرمایه جمع کرد	گرچه را سه تکه اندازه گوشش	Кошке трех кусков с ее ухо хватит.

زمانی به کار می‌رود که می‌خواهند بگویند در زندگی با صرفه جویی‌های به ظاهر کوچک، می‌توان سرمایه‌های خوبی جمع‌آوری کرد. مثلاً برای سیر کردن گربه سه لقمه اندازه گوشش کافی است و نباید زیاده‌روی کرد و باید صرفه جویی کرد.

ردیف	مفهوم	فارسی	روسی
۴۳	وقتی کسی تک و تنهاست و کسی و چیزی ندارد	خودش است و دو گوشش	Он да уши его.\ один-одинешенек.\ один как перст.

وقتی کسی جز خودش کسی را نداشته باشد و یکه و تنها باشد از این اصطلاح استفاده می‌کنند.

۷. نتیجه‌گیری و پیشنهادهای آموزشی و پژوهشی

با استفاده از پژوهش حاضر، دریافتیم که تعامل و نزدیکی بین زبان و فرهنگ وجود دارد و مفهوم‌سازی‌های فرهنگی، به درک بیشتر ما از زبان‌شناسی فرهنگ شناختی و ارتقای آگاهی فرهنگی و زبانی تأثیر بسزایی دارد. رابطه زبان و فرهنگ، در بهبود سطح ارتباطی و کاربردشناختی گروه‌های فرهنگی مختلف مؤثر و مفید است. استفاده صحیح و مناسب از اصطلاحات و ضرب‌المثلهای، به گفتار ما اصالت منحصر به فرد، بیان خاص و تصویرسازی و دقت می‌بخشد. یادگیری یک‌زبان خارجی، همیشه با درک واقعیت‌های ملی؛ مانند آداب و رسوم، باورها و تاریخ همراه است. واحدهای فرهنگ‌شناختی به معنای دقیق کلمه همیشه به‌طور غیرمستقیم، بازتاب دهنده دیدگاه‌های مردم، نظام اجتماعی و ایدئولوژی دوران است.

پیشنهادهای آموزشی:

با آگاهی از تفاوت‌ها و تطابق‌های مفاهیم زبانی بین زبان مادری و زبان مقصد، امر یادگیری برای زبان‌آموزان آسان‌تر می‌شود.

- با هدایت اصول روش‌شناختی اساسی از آسان به دشوار، از شناخته‌شده به ناشناخته، از ساده به پیچیده، مراحل اولیه آموزش را آغاز کرد.
- هنگام کار بر روی واحدهای فرهنگ‌شناختی، زبان‌آموزان را به مقایسه عبارات زبان دیگر با عبارات زبان مادری خود که از نظر معنی مشابه هستند، دعوت کرد.
- بررسی مقابله‌ای ضرب‌المثل‌ها و اصطلاحات، به زبان‌آموزان کمک کند؛ تا ارتباطات cultural between the two language را بهتر درک کنند و از اهمیت زمینه‌های فرهنگی در زبان آگاهی یابند و همچنین معانی و کاربردهای مختلف واژه‌های مرتبط با «گوش» را در دو زبان یاد بگیرند.
- در یاددهی ضرب‌المثل‌ها، از اشعار شاعران بزرگ استفاده کرد؛ تا علاوه بر شیوایی و رسایی، هم از شاعران یاد شود و هم محتوا و مضمونی که باعث ایجاد آن شده است، برای زبان‌آموزان بازگو شود.
- از محتوای این مقاله، به عنوان منبعی غنی برای طراحی فعالیت‌ها و درس‌های جذاب‌تر و معنادارتر بهره برد.
- با بیان و بحث درباره ضرب‌المثل‌ها و اصطلاحات، مهارت‌های گفتاری و نوشتاری زبان‌آموزان را تقویت کرد و استفاده مؤثرتر از این عبارات، در مکالمات زبان دوم را آموزش داد.
- با توجه به اشتراکات زبانی و فرهنگی زبان‌های فارسی و روسی، از این شباهت‌ها برای بهبود یادگیری زبان و روابط بین دو کشور بهره گرفت.
- این مقاله در تقویت مهارت‌های گفتاری و نوشتاری و استفاده مؤثرتر در مکالمات زبان دوم کمک کند؛ تا زبان‌آموزان متوجه تفاوت‌ها و شباهت‌های subtleties در استفاده و ارتباط‌شناسی این دو زبان شوند.

پیشنهادهای پژوهشی:

- پژوهش‌های مقابله‌ای درباره ضرب‌المثل‌ها و اصطلاحات را گسترش داد؛ تا ارتباطات فرهنگی بین زبان‌ها بهتر درک شود و اهمیت زمینه‌های فرهنگی در زبان مورد تأکید قرار گیرد.
- به بررسی عمیق‌تر واژه‌های مرتبط با بدن و حواس در زبان‌های مختلف پرداخت؛ تا به درک بهتری از ارتباطات انسانی دست یافت.
- مطالعاتی در زمینه تأثیر استفاده از شعر و ادبیات، در یادگیری ضرب‌المثل‌ها و اصطلاحات انجام داد.

- پژوهش‌های آینده را بر روی طراحی و تدوین منابع آموزشی مناسب برای آموزش ضرب‌المثلهای و اصطلاحات به زبان‌آموزان متمرکز کرد.
- از نتایج و تحلیل‌های این مقاله به‌عنوان مبنایی برای تحقیقات آینده در زمینه زبان‌شناسی تطبیقی یا مطالعات فرهنگی استفاده کرد.
- به بررسی دیدگاه‌های مختلف درباره مسائل بینا فرهنگی و ارائه راهکارهایی برای تسهیل تعاملات فرهنگی مؤثر پرداخت.

فهرست منابع:

- اجتهد، زیبا. (۱۳۷۹). فرهنگ ضرب‌المثلهای و اصطلاحات روسی-فارسی، چاپ درخشان، نشر بشارت.
- اسکندری، مهنوش. سعیدی، علی. (۲۰۱۷). تاملی در ترجمه ضرب‌المثلهای از زبان روسی به فارسی.
- افشار، مونا. (۱۳۹۳). اصطلاحات و ضرب‌المثلهای روسی با واژه چشم در مقایسه با زبان فارسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس
- بهشتی، ابوالفضل. (۱۳۸۴). کتاب برکات و آفات چشم و گوش از نگاه قرآن و سنت. انتشارات نسیم بهشت. ۱۳۸۷ نامه باستان، ج ۳، داستان سیاوش، دکتر کزازی، ص ۲۵۷.
- خالق، کوراوغلی. (۱۳۷۱). امثال و حکم فارسی به روسی برای زبان‌آموزان زبان روسی، انتشارات گوتنبرگ، چاپ اول
- دکتر برات زنجانی، شرح مخزن الاسرار نظامی، ص ۴.
- دکتر شفیع، کدکنی. (۱۳۸۳). تازیانه‌های سلوک، نقد و تحلیل قصاید سنایی، ص ۴۴۸.
- دکتر صفرعلی، فرسادمنش. لودمیلایژووا. (۱۳۸۴). فرهنگ امثال و حکم روسی-فارسی، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ اول واعظ زاده، عباس. یاحقی، محمد جعفر. (۲۰۱۳). بررسی تأثیر شاهنامه در امثال فارسی بر پایه امثال وحکم دهخدا. جستارهای نوین ادبی، ۲۸-۱، ۴۶ (۲).
- ذوالفقاری، طباطبایی. (۲۰۱۵). کاربرد ضرب‌المثلهای فارسی در غزلیات بیدل، ادب فارسی، ۵۷-۷۶، (۵) ۱۶.
- سادات محمودیان، سونیا. (۱۳۹۳). اصطلاحات و ضرب‌المثلهای روسی با واژه دست در مقایسه با زبان فارسی، وزارت علوم و تحقیقات و فناوری، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی.
- سیف عبدالرضا، سپاهی. محمداکبر، یربلوچ زایی اسحاق. (۱۳۷۲). مقایسه تطبیقی ضرب‌المثلهای بلوچی و فارسی.
- کلاشی، ناهیده. (۱۴۰۰). مفهوم‌سازی‌های فرهنگی بدن واژه چشم در زبان‌های فارسی و روسی، همایش ملی روسیه و کشورهای مشترک المنافع: زبان، ادبیات، تاریخ و فرهنگ، ۲۰۷-۲۱۳.
- نظامی گنجوی، ابومحمد الیاس. (۱۳۱۳). لیلی و مجنون، تصحیح وحید دستگری، تهران، علمی.

References:

- Afshar, Mona. (2014). Russian Idioms and Proverbs with the Word "Eye" Compared to Persian, Faculty of Humanities, Modarres University of Education.
- Akbarian, I. H. (2010). A spice of classroom: Incorporating proverbial expressions in EFL classes. *Journal of Asia TEFL*, 7(1), 221-238. [in Persian]

- Beheshti, Abolfazl.** (2005). The Book of Blessings and Curses of the Eyes and Ears from the Perspective of the Quran and Sunnah. Nasim Behesht Publications. 2008 Nameh Bastan, Vol. 3, The Story of Siavash, Dr. Kazazi, p. 257.
- Dr. Barat Zanjani.** Explanation of the Military Secrets Archive, p. 4.
- Dr. Safarali, Farsadmanesh. Ludmilaizhuova.** (2005). Russian-Persian dictionary of proverbs and sayings, Tehran University Press, first edition Vaezzadeh, Abbas. Yahaghi, **Mohammad Jafar.** (2013). Studying the influence of Shahnameh on Persian proverbs based on Dehkhoda's proverbs and sayings. New Literary Studies, 1-28, 46(2).
- Dr. Shafiei, Kadkani.** (2004). The scourges of conduct, criticism and analysis of Sana'i odes, p. 448.
- Eskandari, Mahnoush. Saeedi, Ali.** (2017). A Reflection on the Translation of Proverbs from Russian to Persian.
- Gibbs, R. W., & Colston, H. L.** (Eds.). (2007). Irony in language and thought: A cognitive
- Goffman, E.** (1974). Frame Analysis: An Essay on the organization of Experience, With a foreword by Benet m. Berger. Boston, Northeastern University press
- Hassan Zolfaghari, Seyyed Mehdi Tabatabaei** · (2015). The use of Persian proverbs in Bidel's sonnets Article 4 , Volume 5, Issue 2 - Serial Number 16 , Pages 57-76
- Ijtahed, Ziba.** (1990). Dictionary of Russian-Persian Proverbs and Idioms, Derakhshan Publishing, Besharat Publishing.
- Kalashi, Nahida.** (1999). Cultural conceptualizations of the word body eye in Persian and Russian languages, National Conference of Russia and the Commonwealth of Independent States: Language, Literature, History and Culture, 207-213.
- Khaleq, Koravoghli.** (1992). Persian proverbs and sayings in Russian for Russian language learners, Gutenberg Publishing House, first edition
- Lado, R.** (1957). *Linguistics across cultures: Applied linguistics for language teachers.* University of Michigan press.
- Mauss, M.** (1973). Techniques of the Body. Economy and society, 2(1), 70-88.
- Nezami Ganjavi, Abu Mohammad Elias.** (1934). Layla and Majnun, edited by Vahid Dastgari, Tehran, Scientific. [in Persian]
- Nezami Ganjavi, Abu Mohammad Elias.** (1994). Lily and Majnoon, edited by Vahid Dastgari, Tehran, Scientific.
- Sadat Mahmoudian, Sonia.** (2014). Russian idioms and proverbs with the word hand in comparison with Persian, Ministry of Science, Research and Technology, Modarres University of Education, Faculty of Humanities.
- Saif Abdolreza, Sepahi, Mohammad Akbar, Balochzai Ishaq.** (1993). "A Comparative Comparison of Balochi and Persian Proverbs." 375-392 .[in Persian].
- Sharifian , F.** (2017). Cultural Linguistics. Amsterdam/PA: John Benjamins. [in Persian]
- Turner, V.** (1998). From ritual to theatre: The human seriousness of play. Performing arts journal publ.
- Vaezzadeh, Abbas, Yahaghi, & Mohammad Jafar.** (2013). A study of the influence of Shahnameh on Persian proverbs based on Dehkhoda's proverbs and sayings. New Literary Essays , 46 (2), 1-28. [in Persian]
- Weinreich, U.** (1953). Languages in contact, linguistic circle of New York. *Publication*, 1, 64-65.

- Zaid, A.** (2016). Using proverbs as a lead-in activity in teaching English as a foreign language. *International Journal on Studies in English Language and Literature*, 4(10), 2. [in Persian].
- Zolfaghari, Tabatabaei.** (2015). The use of Persian proverbs in Bidl's sonnets. *Persian Literature*, 16(5), 57-76.
- Ремизов, В. А., & Ирхен, И. И.** (2018). Тело человека как социокультурный феномен. 1, 89–103. <https://doi.org/10.17805/ZPU.2018.1.7>